

Фондација „SHARE“, SHARE DEFENSE, улица Жарка Зрењанина 10, 21000 Нови Сад, на основу одредбе чл. 281. ст.1. Законика о кривичном поступку, подноси I Основном јавном тужилаштву у Београду

КРИВИЧНУ ПРИЈАВУ

Против:

Одговорних лица у компанији „*Матрицон*” д.о.о., матични број: 20686464, улица Булевар Михаила Пупина 10а ВП 36, Београд - Нови Београд, која је овлашћени представник за територију Србије, бугарске компаније „*KVZ Music*” регистроване у Аустрији, као и против других, НН лица

Због постојања основа сумње да су дана 1. фебруара 2014. године, путем механизма за уклањање нелегалног садржаја са интернет портала „Youtube“, лажно пријавили да је садржај видео записа, који на сатиричан начин приказују г-дина Александра Вучића како у Фекетићу носи дете кроз олују, неовлашћено искоришћавање предмета ауторског и сродних права, на основу чега је консеквентно уследило уклањање тих видео материјала,

чиме би извршили кривично дело Повреда слободе говора и јавног иступања из члана 148. у стицају са кривичним делом Спречавање штампања и растурања штампаних ствари и емитовање програма из члана 149. став 1. Кривичног законика.

Предлажемо да насловно јавно тужилаштво, као стварно и месно надлежно, подигне и заступа оптужни предлог против одговорних лица у компанији „Матрицон” д.о.о, која је овлашћени представник компаније „*KVZ Music*”, као и против других НН лица.

Као доказе предлажемо:

- 1) принтскрин објашњења Интернет портала „Youtube“ на основу чега је извршено уклањање видео записа који је на друштвеној мрежи „Twitter” објавио Предраг Благојевић, новинар јавног гласила „Јужне вести” из Ниша;
- 2) принтскрин објашњења Интернет портала „Youtube“ на основу чега је извршено уклањање видео записа „VICSупермен у Фекетићу”, који је на тај портал аплодовао корисник Милојко Пантић;

- 3) саслушање Марија Малетића, члана Главног одбора Српске напредне странке, координатора Интернет тима Српске Напредне Странке и одборника у Скупштини града Београда, за кога постоје индиције да поседује одређена сазнања у погледу уклањања ових видео записа, као и принтскрин његове преписке која се односила на то уклањање садржаја;
- 4) саслушање Петра Чавдарова Борачева, директора компаније „Матрицон” д.о.о, која је овлашћени заступник бугарске компаније која је регистрована у Аустрији, „KVZ Music”, за територију Србије, Македоније, Босне и Херцеговине и Црне Горе, а која је наложила уклањање видео записа по основу наводне повреде ауторског и сродних права;
- 5) саслушање уредника интернет сајта РТС-а, на околност постојања правног односа између компаније „KVZ Music” и РТС-а;
- 6) извод из Правила интернет портала „Youtube“ која се односе на поштовање ауторских права;
- 7) прегледање оригиналног снимка РТС-а и сатиричних снимака;
- 8) текст чланка који објављен на интернет порталу telegraf.rs.
- 9) Листа насумично одабраних линкова корисника портала „Youtube“ који су постављали серију Равна гора.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I

Дана 1. фебруара 2014. године, на Интернет порталу „Youtube“ су објављени видео снимци „Супер Вучић“, „Почела кампања – Пародија“, „Супермен из Фекетића“, „Више пута обрисани видео Супермен у Фекетићу“, као и „VICSупермен у Фекетићу” који су сви на сатиричан начин приказивали акцију у којој први потпредседник Владе и председник Српске напредне странке (СНС) у Фекетићу током снежне олује носи дете.

Доказ:

- Снимак „Супер Вучић” и „VICSупермен у Фекетићу”
- Оригинални снимак РТС-а

Непосредно по објављивању, снимци су уклањани са Интернет портала „Youtube“. Снимци „Супер Вучић” и „VICSупермен у Фекетићу” су уклоњени по захтеву „KVZ Music”, бугарске

фирме која је регистрована у Аустрији.

Доказ:

- Принтскрин објашњења Интернет портала „Youtube“, на основу чега је извршено уклањање видео записа који је на друштвеној мрежи „Twitter“ објавио Предраг Благојевић, новинар јавног гласила „Јужне вести“ из Ниша.
- Принтскрин објашњења Интернет портала „Youtube“ на основу чега је извршено уклањање видео записа „VICSупермен у Фекетићу“, који је на тај портал аплодовао корисник Милојко Пантић,

Ова компанија је, на основу података који су доступни на званичној интернет презентацији, „међународна музичка кућа, која је специјализована за светску дигиталну дистрибуцију музике, музичких спотова и мелодија“, а бави се и „подршком клијентима (дискографске куће и извођачи) са ПР интернет промоцијама”.

Доказ:

- Подаци са интернет странице: <http://www.kvzmusic.com/sr/about>

Спорни снимци су представљали преправку вести која је објављена у централној информативној емисији „Дневник”, на програму Радио телевизије Србије, али која је исто тако била доступна и путем портала „Youtube“. Преправка се односила на убацивање титла који на сатиричан начин приказује разговор г-дина Александра Вучића са дететом које носи приликом акције спашавања, а који алудира на то да је догађај изрежиран у циљу придобијања подршке гласача на наредним ванредним парламентарним изборима.

У изјавама за медије које је поводом случаја уклањања снимака дао представник „KVZ Music”, Петар Борачев, се указује да се та компанија бави легалном дигиталном дистрибуцијом аудио-визуелних снимака, као и да је директан партнер са преко 130 онлајн платформи, међу којима је и „Youtube“, да систем уклањања садржаја који је заштићен ауторским правом ради аутоматски, односно да препознаје дупликате и аутоматски их уклања, а да њихови клијенти сами бирају начин на који ће се „Youtube“ опходити према њиховим снимцима. По речима Борачева, већина водећих ТВ станица и медијских кућа су клијенти „KVZ Music”. Са друге стране, уредник интернет сајта РТС-а Љубиша Обрадовић, на основу информација доступних из медија, наводи да је материјал РТС-а заштићен, али не појашњава да ли је РТС клијент компаније. То се само може посредно закључити на основу

Доказ:

- Чланак објављен на интернет порталу telegraf.rs

Посебно је спорно што представници компаније, као и представници РТС-а, тврде да је садржај РТС-а заштићен ауторским правом и да се дуплирати снимака аутоматски уклањају са портала „Youtube“. Указујемо на чињеницу да “аутоматско скидање видео записа” није конзистентна пракса, јер поједини аутентични и комерцијални садржаји РТС-а уопште нису уклоњени са портала „Youtube“ (на пример играна серија високе гледаности “Равна гора”, која се емитује недељом у “прајм тајму”). Са друге стране, сатирични снимци високог носиоца политичке функције, који су снимак користили само као подлогу, уклоњени су у рекордном року по постављању, тако да није јасно како уопште функционише тај “аутоматизовани начин” уклањања садржаја, односно дупликата видео снимка.

Доказ:

- насумично одабрани линкови корисника портала „Youtube“ који су постављали серију Равна гора

Поред тога, након уклањања спорних садржаја, на друштвеној мрежи „Twitter“, корисник *Во_ЈАН* је Марију Малетићу, члану Главног одбора Српске напредне странке и одборнику у Скупштини града Београда, кога је притом насловио као „вођу онлајн тима СНС-а”, упутио следеће питање: „Како уклањате ове видео клипове о Вучићу? Ја, кад сам рапортовао неке, чекао сам дуго”. Малетић је на то питање одговорио: „Ум царује, а и маса људи добро дође”.

Доказ:

- Принтскрин цитиране преписке

II

Члан 20. став 1. Устава Републике Србије прописује да људска и мањинска права зајемчена Уставом могу законом бити ограничена ако ограничење допушта Устав, у сврхе ради којих га Устав допушта, у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи у демократском друштву и без задирања у суштину зајемченог права.

Члан 46. Устава Републике Србије јемчи слободу мишљења и изражавања, као и слободу да се говором, писањем, сликом или на други начин траже, примају и шире обавештења и идеје, став 3. истог члана прописује да се слобода изражавања може законом ограничити, ако је то неопходно ради заштите права и угледа других, чувања ауторитета и непристрасности суда и заштите јавног здравља, морала демократског друштва и националне безбедности Републике Србије.

Члан 50. став 3. Устава прописује да у Републици Србији нема цензуре. Надлежни суд може спречити ширење информација и идеја путем средстава јавног обавештавања само ако је то у демократском друштву неопходно ради спречавања позивања на насилно рушење Уставом утврђеног поретка или нарушавање територијалног интегритета Републике Србије, спречавања пропагирања рата или подстрекавања на непосредно насиље или ради спречавања заговарања расне, националне или верске мржње, којим се подстиче на дискриминацију, непријатељство или насиље.

Члан 1. став 2. Закона о јавном информисању прописује да право на јавно информисање, између осталог, обухвата нарочито слободу изражавања мисли, слободу прикупљања, истраживања, објављивања и ширења идеја, информација и мишљења, ... , слободу примања идеја, информација и мишљења.

Члан 2. Закона о јавном информисању прописује да је јавно информисање слободно и у интересу јавности, да не подлеже цензури, да нико не сме, ни на посредан начин, да ограничава слободу јавног информисања, нарочито злоупотребом државних или приватних овлашћења, злоупотребом права, утицаја или контроле над средствима за штампање и дистрибуцију јавних гласила или над уређајима за емитовање и радиофреквенцијама, као ни било којим другим начином подесним да ограничи слободан проток идеја, информација и мишљења, као и да о повредама слободе јавног информисања одлучује суд, по хитном поступку.

Члан 2. Закона о ауторском и сродним правима прописује да је ауторско дело оригинална духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на његову уметничку, научну или другу вредност, његову намену, величину, садржину и начин испољавања, као и допуштеност јавног саопштавања његове садржине.

Члан 4. Закона о ауторском и сродним правима прописује да се прераде ауторских дела сматрају ауторским делом ако испуњавају услове из члана 2. став 1. овог закона, у коме су препознатљиви карактеристични елементи прерађеног (изворног) дела (музичке обраде, аранжмани, адаптације и друго).

Члан 54а став 1. тачка 1) Закона о ауторском и сродним правима прописује да је прерада ауторског дела слободна ако се ради о пародији или карикатури, ако то не ствара забуну или не може довести до стварања забуне у погледу извора дела.

Члан 43. Закона о ауторском и сродним правима прописује да је дозвољено, у оквиру извештавања јавности путем штампе, радија, телевизије и других медија о текућим догађајима, у обиму који одговара сврси и начину извештавања о текућем догађају, без дозволе аутора и без плаћања ауторске накнаде, и то: умножавање примерака објављених дела која се појављују као саставни део текућег догађаја о коме се јавност извештава; припремање и умножавање кратких извода или сажетака из новинских и других сличних чланака у прегледима штампе; умножавање политичких, верских и других говора одржаних на јавним скуповима, у државним органима, верским установама или приликом државних или верских свечаности; слободно коришћење дневних информација и вести које имају природу новинског извештаја, као и да се ова одредба сходно примењује на све облике јавног саопштавања поменутих дела.

Члан 148. став 1. Кривичног законика прописује да ће се казном затвора до једне године или новчаном казном казнити онај ко на противправан начин ускрати или ограничи слободу говора или јавног иступања.

Члан 149. став 1. Кривичног законика прописује да ће се казном затвора до једне године или новчаном казном казнити онај ко неовлашћено **спречи или омета** штампање, снимање, продају или растурање књига, часописа, новина, аудио и видео касета **или других сличних штампаних или снимљених ствари**,

Правила интернет портала „Youtube“ која се односе на поштовање ауторских права, утврђују да носилац ауторског права може да пошаље обавештење о повреди ауторских права. Те захтеве може да шаље само власник ауторских права или агент овлашћен да делује у његово име. Правила потом прописују да захтев за уклањањем садржаја не сме да садржи лажне тврдње, те да злоупотреба тог овлашћења може да доведе до суспендовања налога или других правних последица.

III

Из горе описаног чињеничног стања недвосмислено произилази да компанија „KVZ Music“, чији је овлашћени заступник за територију Србије „Матрицон“ д.о.о, стоји иза захтева за уклањање видео записа „Супер Вучић“ и „VCSупермен у Фекетићу“, имајући у

виду објашњење о уклањању ових садржаја са интернет портала „Youtube“.

Спорни видео записи представљају сатиричну прерађену вест (односно исечак вести) која је објављена у централној информативној емисији РТС-а „Дневник“. Ти видео записи испуњавају услове слободног коришћења прерађеног ауторског дела из члана 54а, и не представљају повреду ауторског права у складу са Законом о ауторским и сродним правима, с обзиром да су несумњиво сатирични и карикатурални, и да њихово објављивање није имало за циљ да створи забуну око ауторства над делом, него да изрази став о учешћу носиоца високе политичке функције у акцији спасавања деце. Избор платформе на којој се објављује сатирични и карикатурални снимак, није од значаја за примену ове одредбе Закона о ауторским и сродним правима. Поред тога, ови сатирични видео записи се могу третирати и као сатирично извештавање, а сходно члану 43. Закона о ауторском праву дозвољено је извештавање о текућем догађају без дозволе аутора и без плаћања накнаде, у обиму који одговара сврси и начину извештавања о текућем догађају. У том смислу такво извештавање не мора да буде истинито, и може бити сатирично, у складу са визијом аутора, а закон не помиње обавезу да се такав материјал користи на идентичан начин како је извештавано на примарном медију од кога је снимак преузет. Треба напоменути да се ово ограничење ауторског права сходно примењује на све облике јавног извештавања, па и на оно које се појављује на интернет порталу „Youtube“.

Поред тога, оригинални снимак указује да је РТС носилац права на том снимку, док се на основу података који су доступни на интернет презентацији компаније „KVZ Music“ може закључити да они представљају само извођаче музике, не и медијске куће. Чак и да су тачне изјаве које су дали овлашћени представници те компаније и овлашћени представници РТС-а, ни из њих није могуће недвосмислено утврдити да ли постоји икакав правни основ да „KVZ Music“ спроводи фактичке и правне радње за РТС у вези са коришћењем ауторског права. Такође, представници компаније су тврдили да је систем за уклањање аутоматизован, односно да аутоматски уклања дупле снимке који се неовлашћено приказују, што није случај са другим садржајима који припадају РТС-у, чак ни они најкомерцијалнији, који су *“пар екселанс”*, предмет заштите ауторског права.

Слобода изражавања обухвата, између осталог, и право грађана да примају и траже информације, без обзира на платформу и вид дистрибуције информација које користе. Као људско право, може се ограничити само у мери у којој је неопходно у демократском друштву ради заштите основних вредности тог друштва и/или заштите права и слобода других. Закон о јавном информисању изричито забрањује цензуру, а нарочито указује да нико не сме, ни на посредан начин, да ограничава слободу јавног информисања, између осталог и злоупотребом права. Поновићемо да постоји сумња да је поменута компанија носилац ауторског права, односно да није овлашћена да предузима фактичке и правне

радње у вези са спорним снимком, тако да нису задовољени услови које Устав, релевантни закони, па чак и правила интернет портала „Youtube“ прописују, а посредно уклањање садржаја без постојања правног основа представља несразмерно задирање у право на слободу изражавања, посебно у ситуацијама када се то уклањање ради потпуно арбитрарно, и то у односу на снимке који су политичка сатира, док се истоветно поступање заобилази код комерцијалних садржаја. Са друге стране, чак и да је поменута компанија носилац овлашћења за предузимање правних и фактичких радњи у вези са спорним снимцима, коришћење снимака и њихова прерада у сатиричне и карикатуралне сврхе, односно у сврхе сатиричног извештавања о текућим догађајима, није повреда ауторског права по позитивним прописима Републике Србије, па не постоји правни основ за уклањање садржаја са интернета, што наводи на закључак да је повређено Уставом загарантовано право на слободу изражавања и повређено начело забране цензуре.

На основу свега изнетог се може закључити да су у поступању компаније „KVZ Music” и других НН лица, садржани сви битни елементи бића наведених кривичних дела, ова лица су била свесна свог дела, тога да је исто забрањено и хтела су његово извршење. Због тога предлагемо да јавно тужилаштво, као стварно и месно надлежно, поступи у складу са својим надлежностима и покрене поступак пред надлежним судом у складу са Законом.

У Новом Саду, 3. фебруара 2014. године

За “SHARE” Фондацију

Владан Јолер, управитељ фондације

Прилози:

- принтскрин објашњења Интернет портала „Youtube“ на основу чега је извршено уклањање видео записа који је на друштвеној мрежи „Twiter“ објавио Предраг Благојевић, новинар јавног гласила „Јужне вести“ из Ниша;
- принтскрин објашњења Интернет портала „Youtube“ на основу чега је извршено уклањање видео записа „VICSупермен у Фекетићу“, који је на тај портал аплодовао корисник Милојко Пантић;
- принтскрин преписке Марија Малетића на друштвеној мрежи “Twiter”, која се односила уклањање сатиричних видео записа са интернет портала Youtube;
- извод из Правила интернет портала „Youtube“ која се односе на поштовање ауторских права;
- текст чланка који објављен на интернет порталу telegraf.rs;
- листа насумично одабраних линкова корисника портала „Youtube“ који су постављали серију Равна гора.